„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин.
на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 66. У Новом Саду у петак 29. априла 1888. ГОДИНА XXIII.

РАТНЕ СПРЕМЕ.

Недавно је један руски лист писао о рату, па је завршио чланак са речима: „Ми Руси смо толико јаки, да можемо у прво време баш и изгубити неколико битака“. Ове речи изгледају чудне, кад се зна, колико много зависи од првог судара. Војска, која у почетку напредује, добија смелости и одушевљења, а војска, која одступа, малакше и духом и смелошћу. Тако је бар обично.

Но Руси веле за себе, да су они неки особит народ. Има у Русији озбиљних генерала, који говоре, да Русија баш мора изгубити неколико битака, јер ће се тек онда разбудити и развити своју диновску снагу. Они веле: „Ми Руси тешко долазимо у ватру, много трпимо, и зато нам ништа не шкоди, ако нас спочетка мало продрмају. Изгубљена битка у нами не убија дух и кураж, него нас само раздражује и распаљује, да покупимо сву снагу, па да покажемо ко смо . . .“ Као доказ овим речима навађају најновији руско-турски рат. Тек кад су Турци код Плевне задржали Русе, онда се тек покренула Русија; задрмала главом као раздражен лав и развила своју снагу. А донде је све ишло и хоћеш и нећеш.

Овако мишљење о Русији и Русима могло се често чути, управо изгледа, да су чак и руски меродавни кругови веровали у то. Но сад као да се променуло. Званична Русија као да нема воље да изгуби ни првих неколико битака. Руска слабост била је до сад највише у томе, што она за случај рата није у стању била доста брзо довући своју војску на границу. У том би је друге силе претекле. Но од неколико месеци Русија је гледала ту своју слабост да надокнади тиме, што је на својој граници довукла доста велики број војске, тако, да се не мора бојати од тога, е ће је за прво време ма ко угушити надмоћијем.

Но то довлачење руске војске на границу, узбунило је Европу. Многи почеше говорити о томе, како Русија хоће да напада. Међутим се данас види, да Русија то није хтела. Пролеће је прошло, данас смо на прагу највећих врућина, и Русија да је хтела нападати, не би чекала ово време.

Међутим стигао је други глас из Русије. Русија је закључила, да у најкраћем времену сагради три нове железничке пруге за преносе своје војске, тако, да би у будуће и она могла отприлике за исто време довући војску на границу као Аустро-Угарска или Немачка.

То је дакле тај рат, који се већ води у Европи. Свака држава данас гледа да за што краће време што више добро наоружање и изучење војске може довести према непријатељу. Која у том буде претежнија, она је у пола већ победила. И та борба траје већ годинама. Оружање, повећавање војске; зидање стратегијских железница, то је данас највећа брига свију велесила. Чим се покаже, да је ма која, ма у чему надмоћнија, оне друге гледају да је достигну, па и престигну.

Русија је, што се тиче броја војника најпретежнија држава у Европи, у томе је не може ни једна наткрилити, јер се грађани не могу купити за новац. Но до пре кратког времена тешила се Европа с тим, што Русија није у стању врло брзо прикупити своју војску. Но ако сад Русија одиста сагради потребне железнице, онда се одједном мења ствар.

Већ прва вест о грађењу нових руских железничких путева узнемирила је политичке кругове страних држава. У Будимпешти са неке стране предлажу већ, да пре но што доврши Русија предложене железнице, ми њу изазовемо и нападнемо, јер до рата мора доћи, а кад мора доћи, боље да ратујемо сад, но доцније, кад се Русија већ спреми.

Ми не знамо зашто да баш морамо ратовати с Русијом. То зависи од наше политике, а ми би могли удесити политику тако, да се не сукобимо с Русијом. То би требали тим пре учинити, што они, који данас предлажу рат, знају врло добро, да би ми у том рату били сами, тим пре, што би прекршили уговор с Немачком, јер се обавезасмо, да нећемо никог нападати.

У осталом они који предлажу рат и сами не верују, да ће бити саслушани. Баш сад је застала свака политика, јер је немачки цар тешко болестан, па се чека, шта ће бити у Немачкој после његове смрти. Нико неће да се сувише рано затрчи, а тешко да ћемо и ми.

Толико је свакојако истина, да дуго више ни свако остати не може. Ово запето стање, ово ужурбано натезање у војеној спреми, изазива раздражење а уједно новчану пропаст. За ову годину изгледа, да је минула ратна опасност, ма да се ни то не може сасвим сигурно рећи, али шта носи идућа година? Брзи рат, или брзу погодбу. Тешко ће бити Европи угристи у рат, јер ће се многог тицати, али каква је данас Европа, још ће јој теже бити поравнати се. И тако ћемо се спремати и оружати и даље, плаћати и сиромашити, док не изнемогнемо без рата, или се не станемо сатаривати у рату. Овако ил онако, црни изгледи не губе се. **К.**

Зашто је било немира у Румунији?

Читали смо у последње време о немирима у Румунији. Побунили се румунски сељаци из многих крајева против спахија, те је долазило до крви, а било је много мртвих и рањених. Сад су ти немири легли, а румунски сабор је обрекао, да ће гледати да поправа стање румунских сељака.

Неки листови, који не могу написати ни три реда, а да се не очешу о Русију, пронели су глас, да је Русија подбунила румунске сељаке на побуну. Неки опет криве вође румунске опозиције, као да су они дражили. Али све то није истина. Румунском сељаку је тешко и претешко, он је роб тамошњих спахија, њему је горе но ма ком другом сељаку у Европи, и зато се побунио.

Мислимо да ће занимати наше читаоце, ако им изнесемо жалосно стање румунских сељака као што га црта један букурешки дописник. Из тога се онда лако може видети, да сељаци са тим стањем не могу бити задовољни:

Спахије имају права да дају под закуп своју имаовину заједно са насељеним људством. Они је већином и дају Цинцарима и Грцима — за сада најбогатијим људима у Румунији — који и сами имају своје властите спахилуке. Па како румунске спахије живе врло раскошно, то у кратком року предстоји, да ће Грци и Цинцари бити сопственици скоро целе Румуније, пошто у њој нема ни села ни засеока, да спахије немају у њима спахилука, јер румунски сељаци и немају своје сопствене имаовине већ су све скоро земље у рукама њихових спахија и то, са врло малим изузетцима.

Бивши кнез Куза за време његове владавине раздао је сељацима извесни простор земљишта, које је румунска влада покуповала од разних спахија, по куповној вредности, али под овим условима: 11 хектара могао је добити онај сељак, који је имао 4 коња, кола, плуг и други прибор; а сељак са два коња са осталим прибором могао је купити само 7 хектара од овога земљишта, више не!

То је, за време Кузине владавине био почетак неког бољег стања. Али потпуна спахијска владавина, која је могла створити огромне богаташе као што су Бибеско, Штирбеј, Шуца итд. није могла поболшати ово стање још више, него је зависни положај сељака постојао гори и враћао се опом стању, из ког је потекао. Куза је почео дело укидања ропства и признања неких права сељацима, али је све то морало мало користи донети, пошто је сељак добио тако мало земље, од које није могао живети.

Први корак поправке Кузине био је значајан, јер је био први корак к нечему бољем, али у току времена кад се на овом правцу није даље радило, кад је моћни капитал спахијски ступио у борбу са малим капиталом сељаковим, кад се земља комадала усљед деобе у породицама, кад су дошли данци и прирези на путеве, школе, општине и цркве, економско стање сељака постало је још горе, но што је још преће било, — они су дошли у потпуну зависност од спахија и арендатора. Кад се овоме дода огромни број Цигана, који немају никакве земље и који су усљед тога принуђени да отежавају и однос сељака према спахијама, онда је слика тога злог стања још јаснија.

Сељак је постао потпуни роб спахије, он мора да узима земљу под аренду како спахија хоће. Али зарад веће јасности тога стања ваља поменути, под којим погодбама сељак, добија земљу. Те погодбе сељака деле на две врсте.

У прву спадају фронташи т. ј. они који добијају од спахија или арендаша по 21 хектар земље, да је уживају за годину дана; а у другу долазе клакари т. ј. они који добијају по једанаест хектара. Погодбе су пак овакве:

Сељак добија 21 хектар да изоре и посеје својим семеном са четири разна продукта и то: кукурузом, јечмом, житом и пасуљом или репицом. Од тога дужан је да даде спахији четврт а на неким местима и половину од добивене жетве. Но за то, што је сељак добио 21 хектар земље, дужан је да изради спахији годишње четири хектара земље. Он даје и семе, али међутим са ова 4 хектара сељак не добије никакав део од добивених производа. А осим тога дужан је, да ради 8 дана ручнога рада и то оног, који спахија жели. Даље дужан је да му кулучи пет дана са колима. За тим да му пренесе 1800 ока хране од спахилука до жељезничке или пароброде станице, а сем тога, да даде годишње 5 пилади, 2 свињске ртењаче, и сврх овога, дужан је сељак да плати за своју стоку попашу и то на овај начин: на коња плаћа годишње спахији 8 динара, на вола 8 динара, на овцу 1 динар, на свињу 3 динара. (Динар је данас 50 новчића.) Наравно што више грла стоке то је и више плаћање.

Ове исте погодбе важе и за оне, који добијају 11 хектара земље, но само са том разликом, што у место 4 раде 2 хектара, и у место да преносе 1800 ока хране они преносе само 900.

Уз то ваља додати и ово: сељак је дужан прво, да обради најпре она четири хектара спахијске земље па тек онда свој 21, или оних 11 хектара. И тешко и горко оном који би се осмелио, да не дође на одређено место и дан у коме треба да пооре или пожање она 4 хектара спахијска. У исто време ако не одради и оних 8 дана ручнога рада и 5 колског као и ако не пренесе храну ма у које

ЛИСТАК.

УСКРС КОД ДР. МИЛЕТИЋА.

Необично сам се обрадовао, кад ме је први дан Ускрса позвала гђа Милица Томић, да с њоме и Јашом Томићем, проведемо тај дан код дра. Милетића. Увек ћу се радо сећати тога дана, јер је стање здравља др. Милетића такво, да се јако на боље окренуло, те улива наде, да ће још боље бити.

Последње две три године од кад се налазим у Будим-Пешти, можда нико није тако чест гост дру. Милетићу као ја; у свима приликама, кад је нужно ма због чега обићи дра Милетића, па то не може учинити његова породица, ја сам тако сретан да се онда на мене обраћају. Живо сам пратио стање здравља тог уваженог српског родољуба, али ми никад не изгледаше тако ведар, као сад.

Око 10 сати прешли смо из Пеште у Будим, и дошли до болничког завода др. Шварцера, где се налази др. Милетић. Најпре смо отишли до управника, те с њиме разговарали. Др. Шварцеров извештај беше врло повољан. Он рече, да се стање здравља др. Милетића мењало, да су често држали његову болест за тежу и опаснију но што јесте, али необично јак дух Милетићев није подлегао, и утерао је све досад шње претпоставке у лаж. „Свакојако“, рече, „болест г. Милетића је необична и не може се лако обележити.“ Него нас уверавше, да је др. Милетић у последње време много мирнији но што беше пре; сад је очигледно кренуло на боље, и он држи, поред све старости др. Милетића, да се његово здравље може још даље поправљати.

Др. Милетића затекли смо у његовој соби. Читао је новине и јако нам се обрадовао.

Поздрависмо га са „Христос васкрс!“ и кад пређе први поздрав, гђа Милица извади одмах из пакета црвена јаја и запита:

„Знаш ли отац да је данас Ускрс?“

„Како не бих знао,“ рече др. Милетић, „зато сам баш и мислио да ћете данас доћи.“

Др. Милетић познаје свакога; сећа се свике особе, целе прошлости, сећа се сваког догађаја, свега, па у свима питањима, осим једног, суди са оном необичном зрелошћу, као и пре.

За цело време оног дана, само се неколико пути тужио др. Милетић, да осећа како неки против њега раде електрицитетом и не дају му мира. Но при том је био доста миран, много мирнији но пре.

Иначе се разговарасмо о најразноврснијим стварима. Др. Милетић је распитивао о свакој ситници приватној и јавној.

Најпре смо говорили о промени владе у Србији. Др. Милетић рече, да по његовом мишљењу неће моћи Христић издржати ни неколико месеци, а и напредњаци неће више моћи тако дуго владати као пре. Он верује, да ће врло брзо доћи опет радикална влада.

Много смо говорили о нашим српским стварима с ове стране Саве и Дунава . . . Волео би да је случајно слушао др. Полит и др. Вучетић како Милетић суди о многом чему, али остављам то на страну, јер сам уреднику „Заставе“ дао реч, да о томе нећу писати. Он не хтеде, да се и опет пребацује, како „Застава“ из Милетићевог имена гради капитал.

Говорили смо о „Заставиним“ најновијим парницама. Томић је говорио, како се он ни мало не боји, да ће га осудити, и износио је разлоге за то. Др. Милетић се насмеја, те само рече: „Хајд, хајд, и ја сам мислио да много што-шта не може бити“. И онда нам поче причати како је он прошао са својом пресском парницом због чланка о бану Рауху.

Дошао је био разговор на Милетићево ђаковање и на његове песме. Ту нам он причаше како и кад је спевао своју најлепшу песму о Војводини:

„Већ се српска застава
Свуда вије јавно
И српска се браћа сва
Свуда боре славно.“

Др. Милетић држи, да му је само та песма сасвим пошла за руком. Написао ју је у Карловцима, кад му је његов друг, данашњи обрштар Давидовац, донео неку вест. Та га је вест тако ускомешала, да је устао из постеље и у присуству г. Давидовца за четврт сата написао ту песму.

О шајкашкој поплави се нарочито много разбирао. Читао је у „Застави“ да је чак и један део Мошорина, његовог родног места, поплављен, па није могао разумети, откуд то може бити.

Др. Милетић и сад, као и од пре, јако воли шетати кад се разговара. Телесно је потпуно здрав, тако, да иде сасвим управо, а још до пре пола године ход му је био погурен. Пре није ни видео добро, а сад чита сасвим лепо без наочари.

Кад полазисмо кући, поручиваше нам, да му сутра дан донесемо неки број „Пестер Лојда.“

„А зар ти верујеш отац томе листу?“ — питаше га гђа. Милица.

Др. Милетић се насмејао: „Ја га наопако читам и онда увек знам како је.“

Сутра дан нисам отишао у Будим, и онако се доста дуго бејах утиснуо у тако узак породични круг.

При поласку нас питаше др. Шварцер, како смо задовољни. И тада беше разговора о томе, да др. Милетић дође у Н. Сад. Др. Шварцер није за сад то световао. Он мисли, да се стање здравља др. Милетића баш сад опоравља и држи да оно може за кратко време још боље бити. Није вероватно, рече он, да ће се болесни нерви др. Милетића тако излечити, да он неће никад осетити трзање, и да неће имати утисак, као да га нека спољна сила мучи, али ће ти тренутци бити ређи, а болесник ће бити у тим тренутцима мирнији, тако, да ће моћи лепо проживети и у кругу своје породице . . .

Дај боже да се то деси што скорије! Само је тешко чекати, тешко његовој породици а богме тешко и народу, који би такође радосно поздравио тај дан, да види опет Милетића у својој средини.

— — — — — — — — — —

На овом месту нека ми је дозвољено споменути и о здрављу нашег оболелог песника Мите Поповића. На жалост, извештај др. Шварцера о њему није ни мало повољан. Гласови, да је Мити Поповићу боље, нису истинити.

доба године за које се обвезао, — спахија је у власти да га на сто начина казни и да му се силно освети за ту грешку.

Врло се често догађа да после жетве покисну снопови спахијски, и бедни сељак дужан је одмах после кише, ако је лепо време, да изађе у поље, оставивши све своје послове, те да развезује снопове и да их растире да се суше.

Сад тек долази на ред оно што је најгрозније, а то је десетак. Кад се сељаку узима четврти део производа са 21 или 11 хект. обично се узимљу снопови, кукуруз или други производ из средине њиве, где стока није допрла, а сељаку се остави оно што је најгоре.

Даље, осим четвртине узима му се једанајестина за пударе, које спахија плаћа. Међу тим никад се не плаћа потрица ако му је учини спахијска стока. Сељак пак принуђен је увек да ту потрицу плати.

Како је у Македонији?

О Македонији се проносе врло многи, врло разноврсни, па с тога и врло неистинити гласови. Није ни чудо! Сваки тумачи сам онако, како је по њега боље.

О Македонију отима се Бугарска, Грчка, а Турска би хтела да је за себе задржи. Јер изгуби ли Турска и Македонију, онда она у Европи управо и нема више земљишта.

Разуме се, да се ни Срби не могу одрећи Македоније, јер у великом делу Македоније живи српски живаљ, а и Србија има бар толико права на Македонију, као ма која друга држава. У Македонији има много наклоности за Србе, било их је до сад највише, а тек у последње време почеше Бугари да раде свом снагом на томе, да придобију Македонце за себе. То је подстрекло и Грчку на истрајнији рад, то је изазвало и Турке на отпор, само Србија од времена напредњака није ништа радила да очува себи љубав Македонаца, коју је до сад уживала.

Унутарње стање Србије у последњим годинама такво је, да не може бити ни за кога примамљиво. У осталом док други раде, Србија је у вечитој трзавици око унутарњих послова, те не може озбиљно ни мислити на спољне прилике. Узмимо н. пр. садање стање. Христић и његова влада морају уложити сав труд, да покоре народ у Србији, а не могу мислити на друго шта.

Но поред свега тога стање у Македонији још није ни изблизу такво, као што га цртају Бугари по страним новинама.

Нарочито се у последње време ужурбала нешто и сувише бугарска званична и полузванична штампа, потпомогнута бечко-пештанском чивутском штампом, те се за ово последњих дана проносе вести, по којима ни мање ни више него све горе у Македонији. Полузванична бугарска „Свобода“ прича на дугачко и на широко о томе, како сав народ у Македонији пламти од жеље да се сједини са Бугарском, па само чека згодан тренутак, да ту своју жељу и оствари.

Да боме да се то све пише и ради тако из рачуна. „Свобода“ хоће да представи тако ствар, као да под овом, данашњом владом тече мед и млеко у Бугарској, па народ у Македонији то види, те жудно изгледа час, да и сам дође под тако добру и ваљану владу. Па тај исти лист зна још и то, да треба послати у Македонију неколико румелијских војника, па сви Македонци да устану на оружје и да се сједине с Бугарском. Но није још ни то доста. „Свобода“ каже и ако бугарска влада одлаже са тим великим делом (сједињењем Македоније са Бугарском) ради то само за то, што хоће да штеди Турску.

Као што видимо, „Свобода“ каже, да од данашње бугарске владе зависи, да се изврши сједине Македонија са Бугарском. Но та је влада „милостива“ према Турској и хоће да штеди ову.

Да су данас прилике у Бугарској друкчије, да ту не влада безвлашће, да у њој влада ред и поредак могло би се „Свободи“ још и поверовати. Овако се не да ни замислити, да сав народ у Македонији тежи за сједињењем са Бугарском. Али да! Нужно је заводити јавно мишљење и „Свобода“, као и друге званичне и полузваничне бугарске новине добро су се извецбале, угледајући се на пријатељске бечке и пештанске новине, да замећу трагове у политци.

Верујемо, да народ у Македонији жељно очекује, да се ослободи Турског зла, јер му верујемо, да му је тешко под Турчином живети. Али колико у то верујемо, толико опет не верујемо, да тај народ тражи склоништа под данашњом бугарском владом.

Народ у Мацедонији је данас збуњен; њега маме са свију страна, и ствар стоји тако, да би врло опасно било кад би се сад почело решавати мацедонско питање. Ту би се поклали међу собом Србија, Бугарска, Грчка а поклао међу собом и сам народ у Мацедонији. Напослетку би било онако, како би решиле стране силе. — Нами би изгледала управо несрећа кад би се данас почело решавати мацедонско питање.

≃

Политички преглед.

Руси о паду радикалне владе у Србији. „Варшавски Дневник“ у броју од 18. априла, посвећује раду радикалне владе дугачак чланак, у коме између осталога вели: „Министарство генерала Грујића радило је четири месеца и сад је престало. С њиме силази с управе земаљске радикална странка, престају покушаји да се поправе српске финанције, које су репови напредњачки замрсили са свим. Шта је узрок паду кабинета г. Грујићевог? Узрок није унутра у земљи, него ван ње. Радикали су престали да управљају краљевином Србијом. То је била проба њихове власти и мора се признати, они су је добро издржали. Радикална странка за кратко време своје владавине у Србији није, наравно могла остварити свој програм, излечити ране, које су њеној отаџбини задали њени лакомислени синови. Али рад радикалног министарства, особито рад министра финанције, показао је, да су радикали много добра могли учинити. У Србији настају опет тешка времена.“

Ратна спрема Русије. Енглеском листу „Дејли Њус-у“ јављају из Петрограда ово: Недавно су се састали високи војени часници Русије, те решише да се отпочне грађење трију нових жељезничких пруга према аустро-угарској граници. Наши војени кругови тврде, да Русија има мало железничких пруга, те би њојзи било могуће н. пр. према аустријској граници искупити своју војску тек за 32—40 дана, а Аустро-Угарска би своју војску довукла до руске границе за 24 дана. — У колико је вест о грађењу нових руских жељезница истинита, то ћемо видети скорим.

Бугарски митрополит Климентије, не сме више чинодејствовати, нит вршити своје послове. То му је забранила бугарска влада. Митрополит Климентије је велики пријатељ Русије. Кад је дошао данашњи кнез Фердинанд у Софију, дочекао га је митрополит Климентије на челу свештенства и рекао му је ово: „Ако си са вољом Русије дошао, добро нам дошао, ах ако си против воље Русије дошао, боље да нисси дошао“. Због тог говора преместише митрополита Климентија у Трново. Сад је био бугарски кнез у Трнову и митрополит га је морао опет дочекати. Мора да му је лепе ствари рекао, кад брзојав јавља да је влада митрополиту Климентију узела право чинодејствовања због тог, што је он отворен непријатељ бугарског кнеза.

Пуцао на двор румунског краља. Јавили смо већ, да је прошлих дана један отпуштен сержан пуцао у прозоре румунског краља. То је било у 10 сати у вече. Није учинио квара, а одмах га затворише. Он се зове Преда Фонтанир. У затвору непрестано бесни против краља, и лекари мисли, да није при свести. Штета, јер иначе би неки будимпештански листови сигурно рекли: Русија га је потплатила!

Без отачбине.

Сумњичења и прогонства данас су на дневном реду. Ми смо јавили већ нашим читаоцима, да је и г. Корнел Јовановић прогнан из Београда, из Србије, из своје отачбине, без да зна и зашто. Но није само на том остало. Из једног писма г. Јовановићевог доносимо нека места, која јасно показују грозно данашње стање, у коме човек без кривице, без суда, просто по нечијем ћефу може да буде изложен највећим неприликама. Главна места из тог писма гласе:

„Опремио сам ономад жалбу министру унутрашњих дела у Београд, јер познато вам је, да чим дођох у Београд, оданде ме таки изагнаше.

Ни у Бугарску не могох отићи својим послом, као агенат друштва „Еквитебл“, јер би ме у данашњим приликама и онде то исто чекало.

У Угарској ми је већ давно долазак забрањен. И ја се морадох као пуж у љуску увући, у моју кућу у Срему, у Каменици. Но таки трећи дан добих поруку од стране власти да ми ни у Хрватској и Славонији нема станка већ да се „својевољно“ и из своје куће уклоним, иначе ћу бити затворен.

У такав теснац доведен не остаде ми ништа друго већ да се склоним у Бару до бољих дана. Још данас са овим истим вапором полазим у Бар.

Велика ми је утеха, што се надам да ће ми свако веровати, да ја никаквом кривицом нисам заслужио ова гоњења ни од владе угарске, ни од владе хрватско-славонске, ни од владе краљевине Србије.

Са особитим поштовањем,
Корнел Јовановић.

Са Јадранског мора код Котора 3. маја 1888.

*

Жалба, коју је предао г. Корнел Јовановић министру унутарњих дела у Београд гласи овако:

Господине министре!

Има више од 10 година од како сам примљен за држављанина у Србији, и ако се по послу своме као агенат осигуравајућих друштава понајвише на путу налазим, то путујем као српски држављанин са путним листом из краљевине Србије.

Ни као човек ни као Србин нисам долазио у судар са судовима краљевине Србије, а тако се исто чист осећам пред судом своје савести.

Па ипак, кад сам 31. марта т. г. послом својим у Београд дошао, мене полицијска власт из Србије протера. Кривац бежи а не приближује се својој надлежној власти. Кривац се казни, а не гони се из своје отаџбине. Самном се друкчије поступа, а не каже ми се ни зашто.

Ако сам крив отаџбини својој у свако доба престаћу да ми се суди. Ако нисам крив, молим да се укине забрана преласка ми у Србију, — ако се ни то неће, то молим да ми се бар разјасни зашто се самном тако поступа.

Тако се жалити и то захтевати дужан сам не само интересу и части својој, већ и части Србије моје драге отаџбине.

Решење на ову моју жалбу и молбу, молим г. министре, да се пошље на адресу“ и т. д.

Са особитим поштовањем,
Корнел Јовановић.

У Бечу 15. (27.) априла 1888.

Господину
краљ. српском министру унутрашњих дела
у Београд.

Из науке.

Нове тице у Европи. Киргизка кекеричка (Syrrhaptes, paradoxus Steppenhuhn, Fausthuhn) красна азијска тица, те је управо зато прозвана киргизком, као што ју је пок. Вукасовић назвао кекеричком, јер се гласи kökerik. Кекеричке рачунају неки у разред кокошака, други у разред голубова, али јамачно право раде они, који их сматрају посредним разредом између голубова и кока. Код нас нема њима сродних тица, још су најсличније јаребицама, којима су донекле налик обликом и величином. Лако их је пак разпознати, јер су разнолико жућкасте, лепо ишаране црним пегама, два су им средња репна пера танка и врло дугачка, ноге су сасвим обрасле перјем. Наволију песковите равнице, а хране се семењем разног биља.

Хтели смо посетити г. Поповића, ал нас је др. Шварцер одвратио од тога. Сиромах песник је у постељи и тешко да ће се још дуго — мучити.

Будимпешта, трећи дан Ускрса 1888.

Мита Лукић,
слуш. филоз.

ЈАВНО ПРЕДАВАЊЕ О РАДУ И ШТЕДЊИ

држано у сентомашкој читаоници.

II.

Најчеститија душа, најпоштеније срце може да вуца под кожухом и гунцем, а тако исто најгнусније мисли и најгаднији смерови могу да се гаје под свилом и кадифом. Нити одело чини поштењака непоштењаком, нити непоштењака поштењаком. А толики свет грамзи за спољашњим сјајем и блеском.

Спољашња углађеност често заслепљује око, да се не види унутрашња прљавштина. Толико се данас даје на спољашњост, а она је само оно, што је љуска ораху. Језгро без љуске има своју вредност, а љуска без језгра никакву.

Данашњи нараштај немилице баца новац за одело и којекакве раскошне стварке. Једно једино одело и накит износи читав капитал, а могло би га врло добро заменити скромно, па опет за то угледно одело. Онај капитал остао би у промету и доносио би камате. Но свет се захукао угледајући се једно на друго, па мисли, да је тим отменији, уваженији, а ваљда и паметнији, кад облачи скупоцено рухо. У еванђељу пише: Фарисеји раширују амајлије и граде велике свуте на хаљинама својим. (Мат. гл. 23. ст. 5.)

Наше женскиње набаца на себе шаренило и мисли, тим је све учињено. На том шаренилу има и немачка и мађарска и француска и бог те пита каква броја и кова, само не српска, као да Србин нема укуса за оно, што је лепо. На том шаренилу измешано је и набацано сваке врсте боја и облика, само да боље упада у очи. А шта је лепше, шта ли природније од једноставног, простог одела? Шта је боље и лепше, шта ли јефтиније и приличније за Србина од српског ношива? Све страно и туђинско милије је, као да српске руке нису у стању ништа ваљано створити. Друге народности, што с нама живе, имају своје ношиво, а ми Срби, родољуби, не знамо ни сами какво и чије ношиво присвојисмо. Па да смо тим што уштедели, не би ни по јада било, него свога смо се одрекли, а туђе нас стаје многа новца. Шта нас стаје само украс и накит на једном оделу? Ни сав „ситан новац“ не може да подмири те „крупнице“.

Свила је данас већ тако нешто обично у нас, да се може назвати „нужно зло“. Или зар то није „нужно зло“, кад велика девојка не може да иде на забаву или у коло, ако нема свилена руха? Велика девојка не може осим света. Не ће да је последња. А ако не иде у коло или на забаву, тешко ће се удати. Ту онда баба зажмури, и створи ћерци својој из ока из бока свилено рухо.

Што је више издатака, који се морају подмиривати, то је више раскоши, којих не би морало бити. Озбиљна времена, а људи се нису уозбиљили.

Често се дешава, да би се за онолики новац, што виси девојкама о врату, могао набавити читав чопорак оваца, па би се од њега лепа корист извикла и крпила би се потреба, а свако нити оваца, нити новаца, јер ти новци, што су о врату, нису новци, или бар нису живи новци, кад не доносе никаква дохотка, ван ако се девојка поред њих боље уда.

Сујета је већ тако далеко дотерала, да се сме остати и без крова и круха, само не без свилена руха, лепезе, рукавица, и свију оних деведесет и девет ситница, што доприносе, да се једно женскиње може назвати лепим. Ове ситнице ваља узети на перо, па ће за годину дана бити лепа свота новца, која се неприметно баца у бару. Ту се троши новчић по новчић, па се и не примећује, колико се потроши, и за то онда много пута за главне потребе „случајно“ не достаје новца. Где се угађа само оку, ту се ради без рачуна. Ту да богме нема штедње, па ни напретка. Штедња и терање раскоши не могу се опријатељити, јер што је лепо, на очима, и скупо је.

Рухо је за то, да чува тело од непогоде, а не да улепшава и да природни изглед дотерује. Скромно и уљудно одело важније у очима паметна човека, као и оно скупоцено. Чисто и према добу и времену удесно одело снажи. Народна, једноставна, проста ношња је за нас; а још ко сам ради, уштедеће и времена и посла и новца.

Да не останем ни мушкињу дужан. Ко се навикне добру, добро га прати, а ко злу, зло га снађе. Ко се навикне на умерен живот, имаће дуг живот и дуг ужитак. Зле навике могу човека да сатаре, јер навика полако прелази у страст, а страстан човек није у стању разумно располагати својим имањем, него слепо срља онамо, куд га страст вуче. Свет је обувет навикама, које га стају и здравља и новца. Навешћу неке навике, које редовно троше новац.

Ракија се данас душмански пије. Дете не добије ни свих зуба, а старији га већ поје ракијом. Тако прече, да се дете телесно развија и умно, па како онда да немамо кржљава подмлатка? Мисли се, да ракија даје крепости и жилавости, и за то се пије ракија при сваком раду. У онај мах, док човек ради, ракија раздражи живце и мишиће па се напрезањем више уради, него иначе, но после рада редовно се осећа изнемоглост и малаксалост. То долази од ракије и других силовитих пића.

Наш земљорадник носи своје благо — храну — у градове да прода, а из градова доноси кући својој прављени отров — ракију. Да крајње бесмислице! Шта се само српска блага изда некрсту за којекаква прављена пића. Има примера, да је многом животу учинио крај само тај отров — ракија.

И пушење је опака навика. Од најстаријег човека, па до најмлађег дечака — све то данас пуши. Изгледа, као да оно није човек, који не пуши. А мало их је који не пуше. То је с тога, што старији слабо пазе на своје млађе. Још као дериште крије се и учи се том опаком занату. Кад научи и кад му старији допусте, да слободно пуши, дика му је и понос, као да је то неко особито одликовање, а не узима на ум, да у дувану има отрова, који се зове никотин; тај отров увлачи у себе онај, који пуши и полако се трује. Пушење дакле шкоди и здрављу и џепу.

Ко је сиромах, а навикао се да пуши, кришом ће набављати себи дувана. На послетку и последње средство употребиће — украшће. А да то све не буде, треба још из малена децу чувати од тога и никако им не допуштати да пуше и претходити им својим примером, т. ј. сам не пушити. Човек, који пуши трује се, удара на дуван, прави од уста димњак, гори рођени новац и скида сам себи годишње хаљине с леђа. Нека сваки, који пуши, тачно израчуна, шта све новца оде на годину димом у ваздух, па ће лако увидети, да би за тај новац згодно одело могао набавити.

Кад сам споменуо ракију и дуван, да не заборавим белила и руменила. Врло је мало женскиња, које не мећу ничега на лице. Понајвише из пустог обичаја беле и румене лице. Да их упиташ за што то чине, не ће ни саме

Лепа та тица слабо је била позната у Европи, док се нису прве показале у Енглеској и Холандији год. 1859. дакако као залутали гости. На једном су се нак појавиле год. 1863. и 1864. у повећим јатовима, те је израчунано, да их је дошло 700 до 1000, а да их је 150 до 200 поубијано. Чини се, да је по који пар гњездио у Холандији и Данској, ал су биле прогоњене и страшене што од научењака, што од ловаца, оне, које су изнеле главу, брзо су потражиле мирне пустаре азијске постојбине. Тек су се онда Европејци сетили, да су лудо радили, кад су тако несмишљено прогонили недужне створове, и да би паметније било пустити их на миру, не само зато, да се Европа стално обогати овом красном тицом, већ и зато, што би се њом повећао број користних животиња, дакако кад би се удомиле и даље разплођивале код нас. Редке и више осамљене кекеричке виђене су опет у Италији и Енглеској год. 1871. 1872. и 1876.

За истраживаоца вредно је знати, јесу ли те кекеричке виђене особито г. 1863. и 1864. и код нас на словенском југу — што је веома вероватно, пошто су се појавиле готово по свим крајевима Европе — управио сам био у то име сходно питање најпре у новинама а затим у „Гласнику хрватскога наравославнога друштва“ од I. године стр. 180. Уз толико ловаца, шумара, учитеља, свештеника, и т. д. није ми с ни једне стране приспела ни најмања вест. Узпркос томе не могу никако мислити, да их није и код нас било; може бити су људи на то заборавили. Једина кекеричка што је морамо сматрати припадником наших тица, јест она што су ју убили год. 1864. код Томина недалеко словенске Горице. Тај се примерак чува у горичком музеју.

Од год. 1876. до данас није се више за њих чуло, кад ето у априлу о. г. стигка је сигурна вест проф. др. Р. Бласиуса, да су се сада кекеричке на ново показале. Сутра дан 25. добио је Тацановски живога самца са сломљеним крилима са обале реке Пилице, уловљеног од јата у којем их је било једно 200. Затим је Тацановски сазнао још за 3 комада.

Витез Виктор Тшуси пл. Шмитхофен, писао ми је јучер, да је први ексемплар у Аустро-Угарској убијен код Сибиња у Ердељу.

По мњењу Тацановскога, сва је прилика, да ће се и ове године на ново у велико појавити кекеричке и услед тога моли, нека се настоји свима силама запречити тамањење и застрашивање тих питомих доселица и прибавити им мир и доколицу, не би ли се у Европи, пак тако и у нас удомиле и гњездиле.

Дужност ми је у име одбора приопштити ову занимиву вест и обавест свима, којима је до тога стало. Само се пак разумева, да кад би се у нас некеричке појавиле, ваља их штитити, осим што ће нужно бити прибавити по који комад за збирку народнога зоолошкога музеја где те врсти тица још нема. Равнатељство завода је спремно наградити онога, који ће послати музеју прву кекеричку.

Лепо молим сваког, који би што дознао за кекеричке, да би ме одмах о свему изволео обавестити. Све вести приопшти ће се интернацијоналном одбору, а уз то штампати и у „Гласнику“.

Молим све редакције хрватских, српских и словенских новина, да би у интересу саме ствари имале доброту прештампати ову објаву.

У Загребу, 7. маја 1888. **С. Брусина.**

Вести из места и са стране.

За бокешке невољнике. Читамо у једном далматинском листу: „Предлог заступника Војновића за помоћ опћини грбалској у Боки, где народ страда од глади, донешен је прошлог четвртка на прво читање у заступничку кућу. Предлог је предан прорачунском одбору. По прилици одбор ће га брзо трсити и пружити помоћ оној опћини. То заиста није велика жртва за онако државно веће, које се милионима премеће. Ради тога, и пошто је невоља опћенита, ми смо казали, да су заступници дужни били изнети какав замашнији предлог. Ако пак заступници далматински држе, да само у Грбљу влада глад, тој се малој опћини од три и по хиљаде душа могло помоћи и без царевинског већа, како се нама чини.“

Чангови се селе, од куд су и дошли. Чангови се заиста све више селе у Буковину. Селе се горе но што су дошли, без ичега. И до сад им је било наопако, ал ова поплава утаманила их је сасвим. Влада као да их много и не задржава, јер Чангови су коштали силне милијоне, а нису се ни мало показали. Прво и прво су многи од њих били лењи, а после се мислило, да ће они живећи покрај Срба и Немаца ширити — мађарску културу. У том се неки јако преваришe. Један сегедински лист прича о повратку једне гомиле Чангова у Буковину ово: „Јуче је дошла једна гомила Чангова у Сегедин. Ти се људи враћају у Буковину, а по већим местима застајали су, те просили. У Сегедину дођоше да моле од варошког капетана дозволу, да могу по вароши просити. Неки Чорба, био им је говорник. Он је плачним гласом описао невољу Чангова. „Вода нам је однела све,“ рече, „и сад смо сиромашнији од просјака.“ — Варошки капетан поучио је те нестрпељиве родољубе, да човек који хоће да ради може живети Угарској, нарочито у Банату. Сад је радно време, рече па зашто не иду у надницу. — „Није тако, није тако,“ одговорио му је Чорба, „овде не могу живети ни они људи који су одавде, јер нема посла.“ Капетан шта је знао чинити, но им је дао дозволу, да могу 24 сата по Сегедину просити.

Противу Цигана, чергара. У седници угарског сабора, од прошлог уторника, поднео је посланик Стеван Нађ предлог, да се позове влада, нека поднесе закон, како би се решило циганско питање. Реч је о томе, да се Цигани, који живе под чергама и путују од места до места, присиле, да се стално настане. Таквих Цигана има близу 30.000. Они не плаћају ни цару царево, нит богу божије, већ имају неке своје кнезове, жене им бацају карте, деца трче за сваким кога сретну и иште крајцару; купе по друмовима цркнуте кокошке, а још радије живе, а људи тргују с коњима, кују котлове и раде још неке занате онако — мимогред. Но у последње доба настала су зла времена по чергаре. Власти их гоне, скоро ни једно село не да им остати дуго у близини, а то је јако отештало живот чергарима. За тим је стао занат с котловима, та не могу ни редовне казанџије живети, а ни трговина с рагама се више не исплаћује. С тога су многи чергари, да би могли живети, почели красти па и убијати. Само у последње време похватали су неколико циганских разбојничких породица. Очигледно је, да то не може тако дуго остати. Међутим власти су у Угарској већ дваред покушале да присиле Цигане, нек се стално настане, па није то могла извести сасвим. У Француској, Шпанији и Немачкој, нема више чергара, јер се сви настанише. И код нас би то ишло лакше, само кад би било новаца. Јер бадава је рећи чергарима: Купите у селу или у вароши земље, сазидајте кућу; па онда орите и копајте, или радите занат. Они немају новаца за то, с тога ће стално насељавање чергара ићи без новаца тешко, или — никако.

„Аустро-Угарска и њезини савези. Отворено писмо на Њ. Величанство цара Фрању Јосипа I од Јулија Феликса.“ Ово је наслов делу, које је изашло у Паризу на немачком језику. Писац се издаје за Аустријанца. „Пестер Лојд“, одкуд узимамо ову вест вели да писац, нашем владару саветују нека се ослободи, својих данашњих ненаравних савезника Немаца и Талијана, нека напусти Балкан, па и Босну и Херцеговину, те нека се здружи с Русијом и Француском против Немачке.

Завод за глувонеме у Загребу. У Хрватској и Славонији имаде 2335 глувонемих, од којих је само 46 одгојено у основним наукама и једном занату — сви остали су по све безумни на терет себи, својој породици и народу. Према сталежу пак има их: сељачкога сталежа 1169; обртничкога сталежа 38; трговачкога сталежа 2; радничкога сталежа 25; служинчади 22; поседника 5; просјака 53; осим тога имаде 834 идиоте, наиме таковых, којима се ни у којем заводу душевна помоћ пружити не може. Овај огромни број показује, да би се за изображење глувонемих морало устројити више завода или им барем осигурати редован пријем у пучке школе, као што је то у другим земљама. У Загребу основао се један одбор који ће радити, да се створи за сад бар један земаљски завод за глувонеме, који ће бити матицом сличних завода, те ће се на дан четрдесетогодишњице владања Његовог Величанства отворити под насловом „Фрање Јосифа завод за глувонеме.“ — Ми тај завод искрено поздрављамо.

Противу Чивута. Равнатељство војничко-медицинске академије у Петрограду јавља, да се Чивути неће у опште више примати.

Не треба колевке. Љуљању деце ваља приписати велик број случајева смрти међу истом. Нема непромишљенијега средства, кад хоћеш да успаваш или умириш дете, ако га љуљаш: дете добије вртоглавицу, занесе се, и заспи ал спава само кратко време и сан му је преко мере немиран. Дете се често буди, виче, па тако је колевка узрок, да не спава ни чедо ни мати. Услед непрестанога љуљања опажа се код детета често дављење, упалење мозга и воденост у глави. Промислимо само, како би било одраслом човеку, да се с пуним желудцем даде љуљати; јамачно би брзо скочио из колевке — ал дете то не може. Сваки човек жели после обеда мало мира, а тим више га треба дете. — Ово су мисли једног искусног лекара.

Трговина.

= **Нови Сад**, 28. априла (10. маја). На житним пијацама и горњим и нашим доњим је у неколико застао посао са раном. Понуде је било минулих дана довољно на горњим пијацама са пшеницом, но купци су веома ограничени са куповањем, те је цена ударила са неколико новчића на ниже. На нашој је пијаци слаб довоз са раном, још је кукуруз једно зрно, што се понајвише тражи. Цена је данас код нас рани ова: Пшеница новосадска, шајкашка и сремска 6 ф. 70 н., прва роба 6 ф. 80 н. Наполица 5 ф. 80 н. Јечам 4 ф. 50 н. Зоб 4 ф. 60—70 н. Кукуруз 5 ф. 70—80 н. Све од 100 кгр.

Брашно по досадањој цени се на веће количине разашиље, те та околност и подржава цену пшенице на нашој пијаци.

Са осталим производима је застао посао. Маст на више 66 ф., на мање 68—70 ф. од 100 кгр. Сланина 66—70 ф. од 100 кгр. Пасуљ 12—13 ф. Кромпир 2—2 ф. 50 н. Лук црни 2—2 ф. 50 н. од 100 кгр.

Угојени свињи 47—50 н. од 1 кгр. Јагњци 3 ф. 50—7 ф. од пара. Теоци 7—13 ф. од ком.

Вино се слабо прошлих дана тражило. Бело лањско 7—12 н., шиљер 10—14 н., црно 18—24 н. Старо бело 10—16 н., шиљер 12—18 н., црно 32—42 н. Комовица чиста права 16—18 н. Шљивовица 18—26 н., стара изврсне каквоће шљивовица 32—48 н. Све од 1 литре.

*

У **Араду** 26. априла. (8. маја.) На житној пијаци мало довоза са раном. Плаћана пшеница 6 ф. 30—60 н. Кукуруз 5 ф. 40 н. од 100 кгр. Спирит без промене.

*

У **Будимпешти** 27. априла. (9. маја.) Пшеница је правце са вагона пуђена, млини се уздржавали од пазара, тенденција олабавила, промета на 10.000 м. ц. Цена са $2\frac{1}{2}$ новч. попустила. Остала зрна су остала на досадањој цени без знатнога промета. Плаћана пшеница потиска тешка 81. 7 ф. 55 н. 80.5 7 ф. 50 н. 79.5 7 ф. 50 н. 79. 7 ф. $47\frac{1}{2}$ н. 78.5 7 ф. 40 н. Пештанска 81.5 7 ф. 45 н. 80. 7 ф. 45 н. 79.3 7 ф. 40 н. Стонобеоградска 78.5 7 ф. 40 н. Банатска 79. 7 ф. 35 н. Бачка 79. 7 ф. 35 н. Све на три месеца.

Кукуруз 6 ф. 20—25 н. Раж 5 ф. 70—75 н. За готов новац.

Термини: Пшеница за мај-јуни 7 ф. 14—16 н., за јесен пшеница 6 ф. 40—42 н. Кукуруз за мај-јуни 6 ф. 40—42 н. Зоб за јесен 5 ф. 43—45 н. Репица за август-септембар 10 ф. $37\frac{1}{2}$ — 50 н.

*

У **Будимпешти** 27. априла (9. маја). Производи. Продаје је у опште мало. Маст се слабо тражи; плаћа се за варошку робу са буретом 66 ф. — 66 ф. 50 н. Сланина 54 ф. 50 н. — 55 ф., три поле у 100 кгр. 55 ф. 50 н. — 55 ф. 75 н. Шљиве узанц српска роба готова 5 ф. 50 н., 100 ком. у по кгр. 7 ф., српске за октобар-новембар 100 ком. у по кгр. 8 ф. Све од 56 кгр.

*

У **Штајнбруху** 26. априла (8. маја.) Радња са угојеним свињама живахна. На окупу је у оборима 97.580 ком. разне пасмине свиња. Плаћане су угарске мат. тешке 51—53 н., младе тешке $55\frac{1}{2}$ до 56 н., средње 54—55 н., лаке 51—52 н. Сеоски тешки $52\frac{1}{2}$ — 53 н., средњи 52—53 н., лаки 50 до 51 н. Српски транзито тешки 51—52 н., средњи 51—52 н., лаки 50—51 н. Све од 1 кгр.

Најновије вести.

— У **Црној Гори** проглашен је **свечаним начином законик, кога је написао чувени правник Валтазар Богишић. Законик ступа у живот јула месеца.**

— Из Софије **јављају, да су бугарски емигранти**, 20—30 **на броју упали у Бугарску.** Но разбијени су, а **има их мртвих и рањених.** — Ова вест **звони сасвим неистинито.**

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 28. **априла у вече.**)

Београд. Ивана Иванића протерала је власт из Београда.

управо знати. Хоће да су привидно лепше, а не ће да знају, да их белило и руменило полако трује, да им зубе квари и да им се лице баш због тога пре времена смежура и збаба.

За љубав маловеке, привидне лепоте трошити новце, — то није лепо. За своје рођене новце куповати себи отров и њиме рушити здравље, — то је и сувише ружно.

Време би било, да се белилу, руменилу, вранилу, помадама, мирисима, туђој коси, прављеном цвећу и силним другим неприродним гиздама затворе за увек српска врата. Каже се, да се ове ситнице набављају од споредних прихода. Споредни приходи су важни, као и они главни приходи, јер су споредни приходи управо права заштеда. Приход са земље, на пример, једва подмирује државне терете и свакидашњу потребу на дому. Ако се не ће уштедети у споредним приходима, онда је ту назадак. За женске рукотворине, бели сток, живину и друго узме се преко године леп новац, а тај сав новац обично употребљавају на украс телу. Кад би не стало свих ситничарских, непотребних издатака, постао би ситан новац — крупна заштеда.

Гиздаво женскиње, а човек, који пије и пуши — све једно је. Ни једно не доноси вући добра, него зла. Пијанац и пушач већи део зараде утуче редовно на споредне издатке, на отровно пиће и дуван, као што и гиздаво женскиње немиљице баца бабино благо за ништаве стварке.

Споредни трошкови убијају кућу. Несретно се издаје мало по мало, а ко води о њима тачна рачуна, приметиће, да је споредни трошак кад год већи од главног.

То су све навике, али имамо ми и обичаја, који нам не дају да напредујемо. Има у нас дивних и красних обичаја, којих се ваља придржавати, али је у нас и рђавих и штетних обичаја, које ваља одбацити. О сватовима, о крсном имену и о другим свечаним приликама има мноштво народних обичаја добрих, но има и таквих, који навалице за собом повлаче штету. Што је код нас у обичају, то се строго извршује, као да је закон. Не мисли се у онај мах, шта све захтева обичај. Па ту су у свези и пуке празноверице и врачања. Код нас се сватовско весеље отегне по читаву недељу дана. Доста пута потроше сватови сву годишњу летину и ужитак, и домаћина тако истроше, да не може за три-четир године к себи да дође. Осим правог весеља има у сватовима и обичаја. Тако се у сватовима: руши, лупа и дере све, што се дохвати, и то све из пустог обичаја. У овај мах не пита се, како стоји домаћинов џеп, а после како му било.

Врачање, бајање и друге празноверице укорениле се код нас. Нико нас толико не понижава пред осталим светом, колико врачаре и бајалице. Дошло је доба, да и то бреме већ једном стресемо са себе.

Српски народ држи строго постове. Пости иначе и кад није пост. А то све за то, што не расположи свој ужитак, како ваља. Божић, Усврс и други већи празници поједу најбоље залогаје, а у радно доба, кад би требала најбоља и најјача храна, једе се сув хлеб и проја. Где се тако ради, ту се против здрава разума ради; ту се не штеди. Још у напред спрема се за свечане прилике, да се утроши и прно испод поката, као да то мора бити. После претераног гошћења и теревенке наступа прави пост и у јелу, и у здрављу и у џепу.

Кад нам ко мио и драг умре, а ми му за душу, после свију парада и празноверних обичаја пијемо и једемо — веселимо се. Показујемо, да га жалимо, и то само ради света, а овамо чим га изнесу из куће, мислимо на част. Нисам за то, да се за самртником вавда жали, јер ко се роди и умрети мора, али нисам ни за то, да се за „покој душе“ његово неко наједе и напије. Још не буде честито ни под земљом, бива да на оном истом столу, где је лежао самртник, разлеже се весеље у сва звона. Имали то смисла? Кажу наши, па то је покојник заслужио, да се за његов спомен учини. А зар се тај споменик не би могао друкче учинити? Зар не би било савесније, кад би одевили каква сиромашка, што одела нема, кад већ хоћемо спомен да учинимо? Зар не би био већи спомен покојнику, кад би учинили какав год поклон цркви или школи, место оног излишног трошка на дући? Мање би трошка требало, а вечитији и приличнији спомен остао би. Ту никоко не мислим венце од прављена цвећа, јер је то опет разметање а и туђ обичај.

Морам споменути још и картање. У млађи свет увлачи се ова штетна игра као зараза. Свако би хтео да лавше живи, па занемарује свој посао, а прихваћа овај вражји. И не примећује, да га карта у сваком погледу тамани. Картање и друге игре, у којима се имање на коцку меће, права су убијства. Ко се њима преда, за извесно ће пропасти, јер оне извлаче из куће и последњи новчић, а своју жртву увлаче у глиб — у дуг. Старешине су ту, да стану на пут. Од њих много зависи. Ако гледају млађима кроз прсте, дочекаће жалост. Какав је домаћин, онакви и млађи. У ваљана домаћина, ваљана а чељад.

*

Хтедох да завршим. Али пре, него што то учиним, морам и ово споменути, да би ме свако разумео.

Ја сам овде говорио о штедњи, али нисам мислио, да човек постане тврдица, Кир-Јања, који ће само гледати у жуте дукате и њих претпостављати свачему, а овамо поред њега нека свако други сиромаши и пропада. Нисам мислио, да се човек затвори у четир зида и да куцка новац; да штеди и од својих уста; да ближњем свом и у невољи не помогне; да га се цео свет ни мало не буде тицао. Тврдица и саможивац у очима разборита човека није ништа. Таквом је новац заслепио око, оглушио ухо, отврднуо срце. Тај нема ни срца ни душе. Тај није човек, већ нечовек.

Према оном, што сам до сад рекао, казаће ко: На тај начин морао би целог века само штедети и штедети. За то ћу у кратко споменути и кад не треба штедети.

Кад се тиче нашег здравља, кад се тиче здраве хране и стана, кад се тиче какве опће, корисне, просветне, узвишене ствари, ту се не сме згрчити песница, а срце да се стисне, па да се пренемаже и рекне, да не може на овака тешка времена помоћи пружити.

Кад се тиче бедника и невољника, поплављених, погорелаца и т. д. као што их има сад у Вел. Кикинди, ту се не сме завезати новчаника, па да им се и прва помоћ не пружи.

Кад се тиче овог светлог дома читаонице и уписивања у њезино чланство, онда се не сме узети у обзир никаквих размирица, никаквих разлога, јер тим пати опћа ствар.

Кад се тиче наше задруге и једне и друге, певачке дружине и других установа са племенитих смеровима, — ту ето не треба штедети ни снаге, ни воље, ни новаца. Треба жртвовати од мало мало на олтар опћег напретка. Тако ће само штедња и све оно, што сам напред рекао имати смисла.

Завршујем речма: Радиша може бити и добар и рђав, а штедиша, кад има увек на уму дела милости, биће угледан и од сваког поштован.

Дописка уредништва.

Скромном Никодиму, Баранда. Жао нам је. Чланак је врло добар, ал доцкан стиже.

ЈАВНА ПРИЗНАНИЦА.

Велико-кикиндској српској добротворној женској задрузи стигоше у току ове недеље на овдашње погореље ови прилози:

Из В-Бечкерека: В- Бечкеречка добротворна задруга Српкиња (по други пут) 41 ф. 69 н.

Из Панчева: Скупила гђа Јелена Јовановић, чланица наше задруге а приложише: гђа Јелена Н. Јовановић 3 ф.; по 2 ф.: гђе Мила М. Кранчевић и Н. Н. свега 7 фор.

Из Т.-Хиђоша: Скупио г. Љуб. Замуровић, приложише: Т.-Хиђошка српска црк.-школска општина 30 ф.; преч. г. Макса Јакшић 5 ф.; г. г. Лаза Замуровић 3 ф.; по 2 ф. 50: Теја Коман и Давид Веселин; по 1 ф.: преч. г. Иван Тешић, Глиша Богдан, Љуб Замуровић, свега 46 фор.

Из Беча: г. Јосиф Стојковић, капетан у миру 4 ф.

Из Д.-Тузле: скупио и по Змај-Јовану Јовановићу послао г. Риста Јовановић 106 ф.[1])

Из Руме: скупила Српска женска задруга у Руми. Приложише: Српска добротворна женска задруга 25 ф.: по 5 ф: гђе Драгиња Маринковић, Јелена Ј. Ђуричић, г. г. Светозар Николајевић, др. Миша Поповић, Стеван Димитријевић (Беочинац), Панта А. Ђуричић, сл. магистрат Рума; по 3. ф.: г. г. Васа Максимовић, Јован Крстић; по 2 ф.: гђа Марија Критовац; г. г. др. Јован Шевић, Ђорђе Петровић, Сава Крстић, Никола Ђуришић, Павле Богдановић, Васа Критовац, Милан Андрић; по 1 ф.: гђе Милева Михајловић, Софија Николајевић, Персида Јовановић, Катарина Весленовић, Н. Н., Елисавета Андријевић, Софија Костић, Марина Георгијевић, Драга и Марија Бајловић, Драга Богдановић, Меланија Дима: г. г. Сима Стајић, Васа Војновић. Митар Пазарски, Парох Ђуришић из Павловаца, Јевта Остојић, Сима Милутиновић, Васа Крстић, Вукелић, Сава Критовац, Аврам Рогић (из Белине); по 60 н. браћа Дудић; по 50 нов.: гђе Катарина Цвејић, Милица Книнибер, Анка Живковић, Анка Панајотовић, Катарина Сиглер, Љубица Стојадиновић, Марија Спајић, Милана Андријевић, Драга Младеновић, Софија Бајловић; г. г. Миша Димитревић, Милан Живковић. Крста Вујић, Васа Михајловић, Милан Теодоровић, Гаја Макевић, Авакум Стајић, Алекс. Ковачевић, Драгутин Ристер, Глиша Стајић, Јован Петровић, Андрија Камбер; по 30 н.: гђа Ана Марић; г. г. Тома Јовановић, Павле Стојшић; по 20 нов.: гђе Даница Иванишевић, Марија Ђорђевић, Нателија Белић, Гаја Теомировић; по 10 н.: Стева Кашикарић. Свега 116 ф. 40 н.

Из Ср.-Карловаца: Сремско-Карловачка задруга за међусобно помагање и штедњу 50 фор.

Из Новог Села: Скупио преч. г. парох Јован Малушев, приложише по 5 фор. г.г. Сава Јовановић, Јозеф Сигмунд, Сава Алексић: По 2 фор.: г.г М. С. Јовановић, Ф. К. Сигмунд, Савета и Светозар Јовановић. По 1 фор.: пр. г. Јован Малушев, Миша Јовановић, Györffy Gábor, др. (нечитко), Паво Јовановић. По 50 нов.: Petko János, Герг (нечитко), обрлт., Ђ. Павловић. По 20 н: Петар Стојић, Пера Арсеновић. По 10 н.: Н. Н. свега 28 фор.

Из Сомбора: Скупио г. Јован С. Бркић кудравичар и бербер: приложише по 1 фор. г.г. Ника Г. Теодоровић, Стеван Лазић, Емил Деметровић, Стеван Паланачки, Ђура Миливојевић, Гавра Бркић, Н. Б. С. По 50 н.: гђе Милева Бркић, Персида Грујић, г.г. Н. Н, Стеван Николић, М. Антић, Стеван Маглић, Чедомиљ Милутиновић, Светозар Лукић, Васа Бороцки, Лаза Бикар, Стеван Теодоровић. По 40 н.: г.г. Ђорђе Тарањски, Младен Вранић, Никола Стојшић, Ђока Бркић, Паја Стојшић. По 30 н.: г.г. Јевта Стојшић, Трива Грујић. По 20 н.: г.г. Коста Градинац, Васа Ђ. Бркић, Арка Симендић, Јоца Ђ. Бркић, Сима Коњевић, Ђока Капетановић, Ника Ковачић, Милан Јерковић, Стојан Галетин. По 10 н.: г. Јован Цвејић, свега 17 ф. Даље приложише: Н. Б. Е. 1 пар аљина, Н. Н. 6 ком. разне одеће, Коста Цветковић 1 пар аљина и сандук за паковање.

Из В-Кикинде: Армин Ереш 50 нов.

Свега: 416 ф. 59 н.
У трећем исказу: 2226 ф. 51 н.
Укупно: 2643 ф. 10 н.

која је свота на своје опредељење послата.

Потписана задруга изриче племенитим прилагачима своју топлу захвалност и јавља својим сестрама задругама, да ће имена свих прилагача штампати, чим од њих добије именике.

У В.-Кикинди 16. априла 1888.

Др. Богдан Давидовић, П. тајник. — **Нина Петровић**, председница.

[1]) Имена прилагача штампаће се у 10. бр. „Стармалог."

Јавна захвала.

Наша нова црква стекла је још пре, него што је освештана, у побожним и благочестивим душама ктиторе и приложнике, међу којима се истиче прво и прво г. Јован Бајић, грађанин и гостиничар панчевачки, и његова ћерка, госпођица Лепосава Бајићева. Први од ових двоје, побуђен поводом тим, што већи део овдашњих становника, кад у варош одлази, обично код њега одседа, поклонио је св. цркви нов полијелеј у вредности од 250 фор. и једно кандило од хинеског сребра, такође од знатне вредности; а његова ћерка, госпођица Лепосава, подражавајући племенитом примеру родитеља јој, поклонила три лепа, својеручно и вешто извезена дара, који представљају мајку божију, св. отца Николаја (као патрона цркве) и св. Јована крститеља.

Ако је наша православна црква и установила, да се при сваком богослужењу ктитори и приложници светих храмова спомињу и за њих се Богу моли, долупотписани одбор — тронут овако ретком и похвалном побожношћу г. Јована Бајића и његове кћери, госпођице Лепосаве, и високо ценећи речене дарове, које су они нашем св. храму учинили, — не може на ино, а да не изнесе на јавност то њиово племенито дело и да им очито не ускличе: Живели и срећни били наши мили дароватељи и Бог би дао, да се и друга браћа и сестре на њих угледају и тако љубав у народу к својој цркви и к својој православној вери подгревају.

Долово у априлу 1888.

Црквени одбор доловачки.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Месеца априла даће се у штампу чувена драма Лава Н. Толстоја „Царство Мрака". Дело је и сувише изашло на глас, да никакве потребе нема препоручивати га више. Амерички критичари узвикнули су: „на колена ви романски и германски романтици пред овим словенским колосом", поводом ове драме. Наш „Одјек" и „Радикал" одали су јој достојну хвалу са жељом, да ова драма ускоро угледа света и у српском преводу (приликом приказа њеног превода на француски језик).

Као и увек, кад се појави какво ђенијално дело, и на ову драму дигнута је ука — и — бука по свој европској штампи. Не говорећи већ о надувеним „тевтонима", она је на руској позорници сасвим забрањена, а на француској — једва допуштена!! Тога ради ја је и не нудим нашој позоришној управи, но је дајем одма у штампу, (јер ко зна, каква јој је нарав?)

И ако Руси држе, да је „Царство Мрака" не преводимо због свог простонародног, — тако рећи — пословичког језика (као ми за „Горски Вијенац") ја сам се ипак постарао. Читаоци ће видети: је сам ли успео сачувати и верност израза и онај дивни, лаконски, пун народне философије, штил, у чијој једној јединој речи одјекује читаве мисли.

Књига ће бити наштампана на доброј сатинираној артији у корицама са две боје, а од одзива публике зависиће, оће ли корице моћи бити украшене литографском сликом Толстојевом.

Књига ће бити велика 5—6 штам. табака, а цена 1 динар. Штампаће се према броју претплатника, те се зато умољавају пријатељи савременог правца белетристике, да се потруде око скупљања претплатника, па њихов број нек пошљу или мени или књижари „Обрадовића и Минића" у В. Градишту, без новаца.

Кад књиге с поште приме, тада ће и положити паре, задржавајући 10 процента.

В. Градиште, 25. марта 1888. год.

Ј. Јаворац, предавач у В. Градишту.

Сродницама и пријатељима јављамо да ћемо нашем незаборављеном покојнику

ГАВРИ МИЈАТОВИЋУ, старијем

приредити полагодишњи парастос у суботу 30. априла у 10 сати ујутру у капели на ајмашком гробљу.

У Н. Саду 26. апр. 1888.

Ожалошћена породица.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда од 10. марта 1888. до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН, ТИТЕЛ: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ПОТИСКЕ ШТАЦИЈЕ: сваки дан осим петка, у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМПЕШТУ: сваки дан у 10½ сати по подне.

У Новом Саду 10. марта 1888.

АГЕНЦИЈА.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 1. ЈУНА 1887. П. Н.

Полази из Новог Сада у Београд:
Брзи влак у 8 сати и 18 м. у вече.
Особни влак у 5 сати 55 м. по подне.
Мешовити влак у 9 сати 6 м. пре подне.

Полази из Новог Сада у Будимпешту:
Брзи влак у 7 сати 44 м. из јутра.
Особни влак у 8 сати 12 м. у вече.
Мешовити влак у 9 сати 54 м. пре подне.

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе", од 10. (22.) априла 1888. до даље наредбе.

ИЗ КАМЕНИЦЕ У НОВИ САД:
Пре подне: 6, 8, и ¾10 сахата.
После подне: 2, 4, и 6 сах.

ИЗ НОВОГ САДА У КАМЕНИЦУ:
Пре подне: 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, и ½7 сахата.

Каменица, 8. (20.) априла 1888.

Подузетништво.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Народна кафана са свима просторијама у кући штедионице у Вуковару у главном сокаку на пијаци находећа се, издаје се од 1. октобра 1888. на даље 3 догодно 6 година у најам.

Сви који желе исту кафану у најам узети, нека изволе своје писмене понуде до најдуже 4. (16.) јуна 1888. равнатељству штедионице у Вуковару поднети.

Коначну одлуку гледе понуђене најмовине задржава себи управа штедионице.

Увјети могу се за време уредовних сахата сваки дан пре подне код подписатог завода увидити.

У Вуковару 20. априла (2. маја) 1888.

Равнатељство штедионице у Вуковару.

3—3

ГОСТИОНУ
КОД „ЗЕЛЕНОГ ВЕНЦА"
У МИТРОВИЦИ

издајем од 1. новембра о. г. под закуп. Упитати се може код куће властника **Лазара С. Георгиевића у Митровици.** 1—5

ОГЛАС.

Потребујем два опанчарска момка, који знају шити капичаре без луба и са лубом, и који могу одмах у радњу ступити.

КОСТА ЦВЕЈИЋ
опанчар у Вршцу.

1—3

КАКАО и

ЧОКОЛАДА

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, **може се добити**, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шуцмарком" и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, у **Новом Саду код гг.**

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,
ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 129—150

СЛАВНИМ ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА.
ВЕШТ ПЕВАЦ

који је много година као такав дужности обављао, тражи слично занимање под повољним условима. Обратити се администрацији „Заставе." 2-3

„ЕКСЦЕЛЗИОР"
справа за крунење кукуруза.

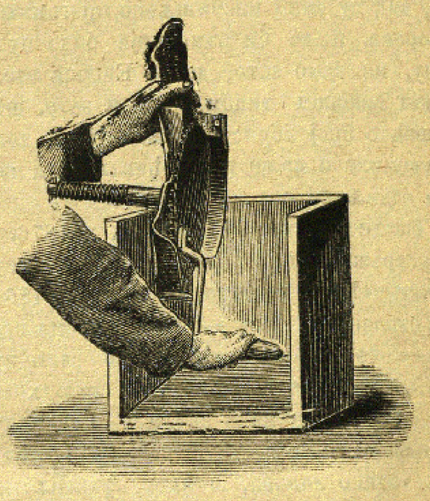

Тежина око 5 кила. Окруни до 4 хктлт. на сат.

Цена 7 фор. а. вр. За Србију 14 динара.

9—10

Горња слика показује облик и начин употребе ове врло просте и услед тога и тако ванредно јевтине справе за крунење кукуруза, која ће све друге до данас познате веће па и највеће јер врло скупе, тим лакше потиснути, што посао исте ни у којем погледу незаостаје послу доданашњих справа. Састављена је из два дела од којих се један па какав појачи сандук зашрафа а други окреће; тим начином увате зупци кук. клип и провуку га кроз машину окрунивши га тато, да зрна све до једног у сандук а чисте шапурине (чокови) изван сандука напоље падну. Њоме се како сув, тако и сиров, као и разне дебљине кукуруз врло лако, са мало снаге крунити даде. Ове у сваком погледу врло практичне справе могу се добити једино код:

Д. ЈОВАНОВИЋА СИНА У ЗЕМУНУ.

комад по 7 фор. а. вр. за готов новац уз поузеће. Цела справа тежи једва 5 кила, те се може по свој држави поштом слати. Ко унапред пошаље 7 фор. 40 новч. доставиће му се ова справа франко.

Поручбине из краљевине Србије нека се заједно с новцем управе **једино на:**

Српско пољопривредно друштво у Београду

које се, осведочено о особитој практичности ових справа, примило растуривања истих по Србији.

Thee
feinst Souhong Paquet à ¼ Co. . . . fl. 1.25
feinst Melange Paquet à ¼ Co. . . . fl 1 40

Jamaica-Rum feinst, 1 Flasche à 1 Liter . . fl. 1.80

16—30

Cognac, Champagner, alt echt, ¹/₁ Bouteillen . . . fl. 2.—
Borovička, echt, Flasche à 1 Liter . . . . . fl. 1.20
offerirt unter Zusicherung solidester Bedienung.
F. JARUSEK, Pardubitz, (Böhmen.)
Versandt gegen Nachnahme oder Einsendung des beiläufigen Betrages im Vorhinein.

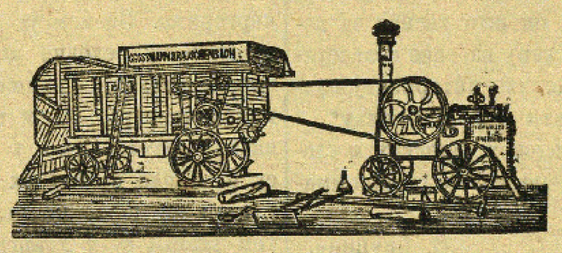

ПАРНЕ
ПАТЕНТИРАНЕ МЛАТИЉКЕ
СА ЗУБЦИМА
од
ГРОСМАНА И РАУШЕНБАХА
У БУДИМПЕШТИ.

ИЗВЕШТАЈЕ О ЛАКОМ ХОДУ
о маленом трошку горива
О ВЕЛИКОМ РАДУ
о изврсном чишћењу и одабирању зрна
И О ЈАКОЈ СПРАВИ
НАШИХ ПРОИЗВОДА

дају наши досадашњи многобројни купци, којих списак на расположење штованим земљеделцима стоји.

Гросман и Раушенбах
БУДИМПЕШТА
спољашњи вацки пут, 7. број.

2—5

Издавање риболова под закуп.

Тителско друштво за подизање насипа издаје под закуп путем лицитације свој риболов у мошоринском 3-ћем заливу на три године. Лицитација ће се држати у канцеларији ритске управе англо-аустријске банке у Новоме Саду (Хефнеров млин) 1. (13.) маја пре подне у 10 сати. Вадијум је 200 фор.

С. Хај, у Новом Саду.

2—2

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. — Одговорни уредник Јаша Томић. — Српска штампарија дра Светозара Милетића.